

Qüestions sobre pronoms febles

JOSEP RUAIX I VINYET

Anteriorment hem publicat diversos estudis sobre pronoms febles (incloent-hi estudis sobre verbs o perífrasis verbals que impliquen pronoms febles) en aquesta mateixa revista. Concretament: «Una combinació de pronoms febles admissible?», dins LLENGUA NACIONAL, núm. 42 (primavera del 2003), pp. 21-24; «Límits en l'ús dels pronoms febles *en, hi*», dins LLENGUA NACIONAL, núm. 44 (tardor del 2003), pp. 15-34; «Verbs pronominals abusius i fenomen invers», dins LLENGUA NACIONAL, núm. 69 (IV trimestre del 2009), pp. 22-32; «Pronom abusiu en perífrasis», dins LLENGUA NACIONAL, núm. 70 (I trimestre del 2010), pp. 33-36, i «Pronom equivocat en perífrasis», dins LLENGUA NACIONAL, núm. 71 (II trimestre del 2010), pp. 18-20. Ara publiquem un altre treball sobre pronoms febles excloent els casos ja estudiats abans. Ens basem en una bateria d'exemples recollits a l'atzar de les nostres lectures o de les nostres tasques de correcció de textos i que presenten defectes més o menys clars; també hi incloem dubtes que ens han plantejat deixebles o amics nostres o que nosaltres mateixos ens hem formulat. Els exemples són reals i per això en donem, succintament, la font; ara bé, per no complicar les coses, esmenem alguns altres defectes que tals exemples puguin tenir. Com de costum, primer oferim, entre cometes, l'exemple defectuós i després oferim la solució. Entremig hi solem posar alguna explicació. Tot aquest material el classifiquem de la manera següent: *a)* Collocació dels pronoms en perífrasis; *b)* Pronom sobrer; *c)* Manca de pronom; *d)* Pronom(s) equivocat(s); *e)* Forma col·loquial en lloc de forma culta; *f)* Pronom feble en lloc de pronom fort; *g)* Possessiu en lloc de pronom feble; i *h)* Dubtes. Al final hi ha la clau bibliogràfica.

a) Col·locació dels pronoms en perífrasis

El primer grup d'exemples es refereix a l'ordre de col·locació dels pronoms febles en perífrasis. Sobre això la doctrina gramatical és elàstica¹. En general, diguem que en perífrasis molt usuals es pot fer l'anticipació dels pronoms, mentre que en perífrasis menys usuals val més col·locar cada pronom al costat del verb al qual es refereix. Els tres últims

exemples d'aquest apartat es refereixen a la col·locació dels pronoms febles però també a altres aspectes:

- 1) «D'una banda diu: “Corre!”, i de l'altra no et deixa fer-ho» (*Regió 7*, 14-12-2002, p. 27; tractant-se d'una perífrasi molt usual [*deixar fer*], els pronoms queden millor junts) > *D'una banda diu: “Corre!”, i de l'altra no t'ho deixa fer.*
- 2) «Àfrica és un continent molt gran i tan complicat i divers com ho pugui ser Europa. Sovint, però, el tendim a simplificar» (d'un original, abans de ser corregit; tractant-se d'una perífrasi menys usual [*tendir + a + infinitiu*], el pronom val més que vagi després del verb a què es refereix) > *Àfrica és un continent molt gran i tan complicat i divers com ho pugui ser Europa. Sovint, però, tendim a simplificar-lo.*
- 3) «El pare em va aconseguir convèncer que m'havia equivocat» (J. Gaarder, *El misteri del solitari*, p. 154; cas semblant a l'anterior) > *El pare va aconseguir convèncer-me (o convence'm) que m'havia equivocat.*
- 4) «No passa res si mengem un ànec amb peres. Bé, sí que passa: que ens podem acabar llepant els dits» (*Avui*, 27-2-2006, p. 56; com que hi ha dues perífrasis [*poder + acabar + gerundi*], sembla que val més posar el pronom després del verb a què es refereix) > *No passa res si mengem un ànec amb peres. Bé, sí que passa: que podem acabar llepant-nos els dits.*
- 5) «És evident que avui gairebé ja ens podem vantar de tenir a Catalunya quatre o cinc llocs ... una mica presentables a tot aquell que es pren de bona fe el vici d'anar a estiuajar fora de casa seva. No me'ls cal citar, tots els sabem de memòria» (J. Santamaria, *Visions de Catalunya (Catalunya Vella - La Muntanya)*, p. 223; sembla bastant clar que les perífrasis amb *caldre* han de dur els pronoms al costat del verb a què es refereixen) > *És evident que avui gairebé ja ens podem vantar de tenir a Catalunya quatre o cinc llocs ... una mica presentables a tot aquell que es pren de bona fe el vici d'anar a estiuajar fora de casa seva. No em cal citar-los, tots els sabem de memòria.*
- 6) «La llei moral, que es manifesta en la raó, no la cal demostrar: n'hi ha prou de mostrar-la, de fer-ne objecte de l'atenció ...» (*Grans fites de l'ètica*, p. 161; cas semblant a l'anterior) > *La llei moral, que es manifesta en la raó, no cal demostrar-la: n'hi ha prou de mostrar-la, de fer-ne objecte de l'atenció ...*

1. Recomanem l'article d'Albert Jané titulat «Sobre la col·locació dels pronoms febles», publicat dins LLENGUA NACIONAL, núm. 61 (IV trimestre del 2007). Resumint-lo, explica la doctrina de Fabra segons la gramàtica de 1918 (p. 98), en el sentit que, «si bé en general cal evitar l'atracció que un verb del qual depèn un infinitiu exerceix sobre els pronoms que són complements d'aquest infinitiu, en alguns casos aquesta atracció és perfectament admissible i àdhuc recomanable». Després afegeix que els pronoms febles es poden posar al començament de les perífrasis modals o causatives (les frases formades amb els verbs *voler, poder, deure, gosar, saber, soler, haver de, fer, deixar, veure, sentir*), com també les perífrasis formades amb els verbs *anar i venir* i altres verbs, generalment de moviment (com *baixar, arribar, tornar, començar, acabar, enviar, passar, pujar*).

[Col·locació dels pronoms i també altres aspectes:]

- 7) «En aquest acte crític, desfogament indubtable d'una fallera de crear, jo ni podia ni hi volia participar» (T. Moix, *Onades sobre una roca deserta*, p. 99; tractant-se d'una perífrasi molt usual, el pronom pot anar al davant; però, com que hi ha dos verbs auxiliars, també hi ha d'haver dos pronoms; l'altra solució és posar un sol pronom al final de tota la perífrasi) > *En aquest acte crític, desfogament indubtable d'una fallera de crear, jo ni hi podia ni hi volia participar* o bé *ni podia ni volia participar-hi*.
- 8) «Però el dimoni no havia quedat satisfet del tracte i, per venjar-se del pagès, es va ficar dins la panxa de la filla petita del tsar, la qual es va començar a trobar malament i a queixar-se amb uns ais que trencaven el cor» (A. Jané, *A la vora del temps*, p. 15; noteu que s'anticipa el pronom [es] i, així, hauria d'afectar els dos verbs pronominals de la perífrasi [*trobar-se malament* i *queixar-se*], sense repetir-se al final; podem solucionar l'anomalia de dues maneres: o bé repetint el pronom després de cada verb o bé posant-lo al començament i sense repetir-lo al final) > *Però el dimoni ... la qual va començar a trobar-se malament i a queixar-se amb uns ais que trencaven el cor* (o bé *la qual es va començar a trobar malament i a queixar amb uns ais que trencaven el cor*).
- 9) «Aquest cop l'Eve i en Max ho podien predir, però no pas impedir-ho» (A. Ferney, *La conversa amorosa*, p. 366; cas semblant a l'anterior) > *Aquest cop l'Eve i en Max ho podien predir, però no pas impedir* (o bé *podien predir-ho, però no pas impedir-ho*).

b) Pronom sobrer

El segon grup d'exemples recull casos en què sobra un pronom feble. Donem en cada cas una explicació del defecte:

- 1) «En aquest cas no ens ve d'ell el mal que ens afligeix, però demà prou que ens plaurà d'arrencar-li a aquest ase malvat no sols les parts, sinó el cap i tot» (Apuleu, *L'ase d'or*, p. 164; es tracta d'un datiu pleonàstic anticipat; per a més detalls, vegeu Obs/1, pp. 23-27) > *En aquest cas no ens ve d'ell el mal que ens afligeix, però demà prou que ens plaurà d'arrencar a aquest ase malvat no sols les parts, sinó el cap i tot*.
- 2) «Plantar-li cara a la vida» (Avui, 15-7-2004; cas semblant a l'anterior) > *Plantar cara a la vida*.
- 3) «Sembla que els polítics catalans li han agafat gust a remarcar la seva proximitat als ciutadans» (Avui, 9-8-2006, p. 2; cas semblant als dos anteriors, però amb la diferència que aquest *li* no és un datiu sinó que representa un complement preposicional d'objecte) > *Sembla que els polítics catalans han agafat gust a remarcar la seva proximitat als ciutadans*.
- 4) «Ell va treure un paquet de cigarrets, material molt valorat en temps de guerra, i n'hi va oferir un a la noia» (J. Varela, *Aquell primer de maig*, p. 89; cas semblant als tres anteriors, però amb la diferència que el datiu és representat per la forma *hi*) > *Ell va treure un paquet de cigarrets, material molt valorat en temps de guerra, i en va oferir un a la noia*.
- 5) «El cotxe el faig servir per necessitat, no pas per plaer. Si veiessis el cotxe... jo n'hi dic la burra, perquè el faig servir per a tot» (Regió 7, 1-4-2006, revista, p. 16; barreja de la construcció *dir-li* [incorrecta, en aquest context; cf. Obs/1, p. 22, 2] i *dir-ne*) > *El cotxe el faig servir per necessitat, no pas per plaer. Si veiessis el cotxe... jo en dic la burra, perquè el faig servir per a tot*.
- 6) «Aquesta llei ja està feta, està en vigor i és intocable. N'hi diuen "Constitució"» (Avui, 19-11-2007, p. 3; cas semblant a l'anterior) > *Aquesta llei ja està feta, està en vigor i és intocable. En diuen "Constitució"*.
- 7) «No cal sinó veure la disminució progressiva del català com a llengua de comunicació entre els més joves, malgrat ser-los-el ben ensenyat» (LLENGUA NACIONAL, núm. 38, p. 38; noteu que *el* representa el subjecte d'una oració implícita; concretament, una oració d'infinitiu passiva; per tant, no és representable per cap pronom feble) > *No cal sinó veure la disminució progressiva del català com a llengua de comunicació entre els més joves, malgrat ser-los ben ensenyat*.
- 8) «I, d'altra banda, l'aplicació del nou mètode de lectura a la totalitat dels textos conservats palesava una altra realitat: no totes les inscripcions havien emprat el mateix signari i, cosa encara més important, no totes eren testimonis de la mateixa llengua, com tothom l'havia suposat des de Von Humboldt» (AA. VV., *Els substrats de la llengua catalana: una visió actual*, p. 13; calc del francès) > *I, d'altra banda ... com tothom havia suposat des de Von Humboldt*.
- 9) «A Barcelona hi havia un llibreter de vell que sempre tenia penjat a la porta un paperet que hi deia: "Ara torno"» (J. Solà, *Plantem cara*, p. 115; aquest autor defensa l'ús de *hi* en casos com aquest [com ara en una fe d'errates: «on hi diu tal cosa hi ha de dir tal altra»], ús que, en realitat, és un dialectalisme; en el català central i en la llengua literària tradicional aquest *hi* és pleonàstic i, per tant, s'ha d'eliminar²) > *A Barcelona hi havia un*

2. Per a més detalls sobre aquesta qüestió, vegeu Obs/1, p. 67, nota 58.

Podem ampliar el que s'hi diu, posant més exemples de Pompeu Fabra (trets del llibre *Fabra abans de Fabra. Correspondència amb J. Casas Carbó*, a cura de Lluís Marquet, Vic 2002): Pag. 163. *On diu* «V. § 139» no sé si ha d'esser 139 o 138 (p. 118) / Pag. 252. *On diu* «lat. aqua» ha de dir «lat. aqua» (p. 129) / A la pag. 322, *on diu* fugir ociositat ha de dir fugir a ociositat (p. 136) / *On diu* «...» ha de dir «...» (p. 150) / *Alli aon jo deia*: «Cierta que los valencianos y mallorquines pretenden salvo raras excepciones no

llibreter de vell que sempre tenia penjat a la porta un paperet que deia: "Ara torno."

- 10) «I ella m'explica que quan havia fet irrupció a l'habitació l'havia interrompuda en un moment en què no es podia interrompre-la» (I. Calvino, *Si una nit d'hivern un viatger*, p. 96; el pronom feble *la* representa, en rigor, el subjecte d'una oració passiva reflexa; per tant, no es pot pronominalitzar; per a més detalls, vegeu Obs/1, p. 72, 1) > *I ella m'explica que quan havia fet irrupció a l'habitació l'havia interrompuda en un moment en què no es podia interrompre* (o *no podia ser interrompuda*).
- 11) «A pla de terra, Déu ens faci la gràcia de la mandra. No ric. Això de viure amb mala bava no és mica bo per a la salut. Furgant-t'ho i furgant-t'ho, acabaríem fets uns llops, amb allò de la dita llatina: *Homo homini lupus*» (Avui, 27-5-2006, p. 22; noteu que l'autor interpreta, erròniament, la *te* final dels gerundis, sensibilitzada, com si fos el pronom feble *te*) > *A pla de terra, Déu ens faci la gràcia de la mandra. No ric. Això de viure amb mala bava no és mica bo per a la salut. Furgant-ho i furgant-ho, acabaríem fets uns llops ...*
- 12) «El noi va dubtar un instant. No s'atrevia a seure en aquell lloc, perquè sabia que si tocava les anemones li sortiria urticària; ja l'hi havia passat més d'una vegada, quan anava a buscar garotes o musclos i en trepitjava alguna sense adonar-se'n» (d'un conte infantil; les dues formes subratllades representen un sol sintagma [un datiu: *a ell*]) > *El noi va dubtar ...; ja li havia passat més d'una vegada ...*
- 13) «Evidentment, Saumell estava content. Això li passava poques vegades, i, quan l'hi passava, la seva alegria era nerviosa, sacsejada, de vegades frenètica, amb una tendència a la mofa d'ell mateix o dels altres» (J. Puig i Ferrer, *Els tres allucinats*, p. 298; cas semblant a l'anterior; erròniament, l'autor interpreta que la forma *l'* representa el subjecte *això*) > *Evidentment, Saumell estava content. Això li passava poques vegades, i, quan li passava, la seva alegria era nerviosa ...*
- 14) «Tot això forma part, més que hom a vegades no gosa pensar-ho i dir-ho, de la identitat catòlica en aquest temps en què Déu sembla a voltes oblidat o esborrat de la memòria comuna» (*Documents d'Església*, 1-5-2010, p. 269, text traduït del francès; els pronoms subratllats són un calc del francès) > *Tot això forma part, més que*

hom a vegades no gosa pensar i dir, de la identitat catòlica ... / «Ens toca a nosaltres, els catòlics, mesurar aquest context nou, comprenent que ofereix més possibilitats que no ho pensem espontàniament per a l'expressió de la nostra fe» (ibídem, p. 275; cas semblant a l'anterior, però ara la solució és canviar l'estructura comparativa) > *Ens toca a nosaltres, els catòlics, mesurar aquest context nou, comprenent que ofereix més possibilitats del que pensem espontàniament per a l'expressió de la nostra fe.*

- 15) «M'he pres dues aspirines, però no m'hi conec gens. D'ençà de l'operació m'hi he conegut molt» (d'una gramàtica, abans de ser corregida; l'addició del pronom de primera persona és un vulgarisme) > *M'he pres dues aspirines, però no hi conec gens. D'ençà de l'operació hi he conegut molt.*

c) Manca de pronom

Aquest tercer grup d'exemples ve a ser el contrari del grup anterior: ara hi manca un pronom feble, per diverses raons, que anirem explicant en cada cas:

- 1) «És la constatació que no ens podem fiar de les bones pràctiques dels polítics ni de les bones intencions dels ciutadans i, per tant, hem de definir i reglamentar-ho tot» (Avui, 7-5-2013, p. 20; si el pronom *ho* precedís el verb auxiliar [*hem de*], amb un pronom seria suficient; però, si el posposem, l'hem de posposar a tots dos infinitius) > *És la constatació que no ens podem fiar de les bones pràctiques dels polítics ni de les bones intencions dels ciutadans i, per tant, ho hem de definir i reglamentar tot* (o bé *hem de definir-ho i reglamentar-ho tot*).
- 2) «La temptació de la temptació descriu la condició de l'home occidental: àvid d'experimentar i de conèixer-ho tot, impacient per viure apassionadament, perillósament, deixant-se temptar pels dos termes de les alternatives, pel bé i pel mal, com en un joc de seduccions al qual hom es presta segur de la pròpia lucidesa» (C. Gomis, *Emmanuel Lévinas*, p. 177; cas semblant a l'anterior, però ara hi ha una única solució, perquè els infinitius no depenen d'un verb sinó d'un adjectiu [àvid]) > *La temptació de la temptació descriu la condició de l'home occidental: àvid d'experimentar-ho i conèixer-ho tot, impacient per viure apassionadament ...*
- 3) «La categoria d'història de la llengua és notòriament problemàtica, com demostra una bibliografia expressa i com confirma el fet que ens trobem a Girona per parlar-ne» (AA. VV., *Problemes i mètodes de la història de la llengua*, p. 77, text traduït de l'italià; si fos traduït del francès, segur que hi hauria pronom; cf. Obs/1, p. 116, exemple *Així, els adjectius...*; és a dir, el pronom *ho* és convenient perquè quedi clar quin element fa de subjecte i quin element fa de complement directe) > *La categoria d'història de la llengua és notòriament problemàtica,*

hablar el catalán», tu-y has posat: «Ciertamente que ...» (p. 151) / 428. *On diu «platja ...»* auria de dir: «*platja ...*» (p. 152).

Val la pena que aportem també un exemple de la llengua clàssica: *Enterprete lo senyor rey que là on diu que no pusque ésser demanat quart ni calònia, que de tota calònia de què deja aver pendre, que lexa, axí que se'n pusca fer composició de les parts* (*Furs de València*, a cura de G. Colon i A. Garcia, vol. II, Barcelona 1974, p. 19, text del s. xv; notem que no diu pas «là on hi diu» [o sigui «allà on hi diu»], sinó *là on diu* [o sigui *allà on diu*]).

- com ho demostra una bibliografia expressa i com ho confirma el fet que ens trobem a Girona per parlar-ne.*
- 4) «I és que, tal com demostra el fet que a Barcelona i a Sicília existien escriptors encarregats de divulgar els seus escrits, Arnau de Vilanova tenia aquests anys una clara voluntat de difondre les seves obres» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant a l'anterior) > *I és que, tal com ho demostra el fet que a Barcelona i a Sicília ...*
- 5) «En fi, ja teníem la mà trencada en aquest tipus de detalls. I més que la tindríem, em vaig dir» (M. Asensi, *L'últim Cató*, p. 272, novel·la traduïda del castellà; pèrdua del pronom feble *hi* per influència del castellà; cf. Obs/1, pp. 22-23) > *En fi, ja teníem la mà trencada en aquest tipus de detalls. I més que la hi tindríem, em vaig dir.*
- 6) «Ja toca els nassos que el govern espanyol vinculi la cosa catalana amb la basca, però el que no té cap mena de sentit és que la vinculem nosaltres, els catalans» (*Avui*, 21-2-2006, p. 2; cas semblant a l'anterior) > *Ja toca els nassos que el govern espanyol vinculi la cosa catalana amb la basca, però el que no té cap mena de sentit és que la hi vinculem nosaltres, els catalans.*
- 7) «Com he dit, ZP [Rodríguez Zapatero] no tornarà a tenir els déus tan a prop com els ha tingut durant aquests tres primers mesos de mandat» (*Avui*, 15-6-2004, p. 31, text traduït del castellà; cas semblant als dos anteriors) > *Com he dit ... tan a prop com els hi ha tingut durant aquests tres primers mesos de mandat.*
- 8) «—Si per l'aimia és lo ram, / dau-li d'ortigues, / que si no me'l dau a mi / jo us el pendria—» (Verdaguer, *Idil·lis i cants místics*, ed. Columna, pp. 70-71; com que la forma subratllada representa dos elements [*lo ram* i *per (a) l'aimia*], s'ha d'escriure també amb dos elements) > *—Si per l'aimia és lo ram, / dau-**l'hi** d'ortigues ...*
- 9) «S'han rebolcat per terra i Joan s'ha tret el ganivet i li ha enfonsat al mig del cor» (Sagarra, OC, vol. 16, p. 276; cas semblant a l'anterior) > *S'han rebolcat per terra i Joan s'ha tret el ganivet i **l'hi** ha enfonsat al mig del cor.*
- 10) «He d'aclarir que el nom de Maliku li vaig posar jo més tard, quan vaig saber més coses d'ell» (J. Bellès, *Fabulacions sirianes*, p. 28; cas semblant als dos anteriors) > *He d'aclarir que el nom de Maliku **l'hi** vaig posar jo més tard, quan vaig saber més coses d'ell.*
- 11) «Sempre va dir que aquella classe de filosofia la donava només perquè li havien imposat» (J.M. Jaumà, *José María Valverde, lector de Joan Maragall (I)*, p. 6; cas semblant als tres anteriors) > *Sempre va dir que aquella classe de filosofia la donava només perquè **la hi havien imposada** (o **imposat**).*
- 12) «En Vicenç guardava la pólvora a la seva habitació per por que no li robessin si la deixava a la barraca de la pedrera» (J. L. M. Picanyol, *Històries d'una pensió*, p. 51; cas semblant als quatre anteriors) > *En Vicenç guardava la pólvora a la seva habitació per por que no **la hi** robessin si la deixava a la barraca de la pedrera.*
- 13) «—De tota manera, vostès escriguin-li en la forma més afectuosa que puguin trobar. La carta de vostès li donaré jo mateixa» (J. Puig i Ferrer, *Els tres allucinats*, p. 301; cas semblant als cinc anteriors) > *—De tota manera, vostès escriguin-li en la forma més afectuosa que puguin trobar. La carta de vostès **la hi** donaré jo mateixa.*
- 14) «La tarda del darrer dia, en Nas-de-nou va accedir a fer-nos una demostració dels seus dots artístics. És molt probable que el jove pianista acceptés tocar-nos quelque chose perquè li van demanar la mare i la senyora Piñón amb insistència, i ho fes com a homenatge a elles, a qui el jove no treia els ulls de sobre» (J. Agut, *Rosa de foc*, p. 188; cas semblant als sis anteriors) > *La tarda del darrer dia ... És molt probable que el jove pianista acceptés tocar-nos quelque chose perquè **li ho** (o **l'hi**) van demanar la mare i la senyora Piñón amb insistència ...*
- 15) «En sanitat, voldríem tenir les coses ràpides com els diners que surten d'un caixer automàtic després d'introduir la targeta» (d'un original, abans de ser corregit; novament hi manca el pronom feble *hi* per influència del castellà; cf. Obs/1, pp. 22-23) > *En sanitat, voldríem tenir les coses ràpides com els diners que surten d'un caixer automàtic després d'introduir-**hi** la targeta.*
- 16) «Aquella confusió produïa uns trastorns tals i provocava tantes protestes, que no s'aclaria ningú» (d'una gramàtica, abans de ser corregida; cas semblant a l'anterior) > *Aquella confusió produïa uns trastorns tals i provocava tantes protestes, que no **s'hi aclaria** ningú.*
- 17) «Al llom, cosit i encolat, s'hi enganxa una tira de paper o de gasa per a reforçar la unió, i a baix i a dalt s'introdueixen les capçades, que serveixen només d'ornament» (AA. VV., *Manual d'estil*, 3ª ed., p. 73; aquí la manca del pronom *hi* és influïda pel fet que el verb comença amb *i*: noteu que una mica abans hom diu *s'hi enganxa*) > *Al llom, cosit i encolat, s'hi enganxa una tira de paper o de gasa per a reforçar la unió, i a baix i a dalt **s'hi introdueixen** les capçades, que serveixen només d'ornament.*
- 18) «Us adjuntem informació sobre el congrés “Paisatge, territori i societat” i us preguem que feu la màxima difusió entre els vostres socis» (d'un correu electrònic; pèrdua del pronom feble *en* per influència del castellà; cf. CC/2, p. 124) > *Us adjuntem informació sobre el congrés “Paisatge, territori i societat” i us preguem que **en feu la màxima difusió** entre els vostres socis.*

- 19) «D'això es diu predicar amb l'exemple!» (Avui, 24-12-2005, p. 2; cas semblant a l'anterior) > *D'això se'n diu predicar amb l'exemple!*
- 20) «Quants presumptes empresaris d'esclatant èxit han quedat desemascarats gràcies al futbol... i quants queden encara per desemascarar!» (Avui, 1-3-2006, p. 3; cas semblant als dos anteriors) > *Quants presumptes empresaris d'esclatant èxit han quedat desemascarats gràcies al futbol... i quants en queden encara per desemascarar!*
- 21) «Tanmateix, hem de dir, amb tot el respecte, que el Sr. Maragall no ha guanyat cap elecció, és president perquè els seus opositors han volgut fer-lo» (Avui, 16-7-2005, p. 5; cf. Obs/1, p. 21, 1) > *Tanmateix ... és president perquè els seus opositors han volgut fer-l'en.*
- 22) «La publicitat i l'explotació dels desigs humans no gaire elevats reforcen, en el creient fonamentalista, el convenciment que es troba davant l'arbitrarietat o la manipulació. I, tot sovint, hem de reconèixer que encerta» (J.M. Mardones, *Retorn al sagrat i cristianisme*, p. 111, text traduït del castellà) > *La publicitat ... I, tot sovint, hem de reconèixer que l'encerta* (o bé *ho encerta*).
- 23) «Es refereix en primer lloc, evidentment, a les nombroses fonts de la Serra, de les quals B. Roig inventaria 74 dins el terme de Lluc» (*Comunicació Lluc*, set.-des. 2005, p. 2; noteu que, com que hi ha tematització a l'esquerra, dins l'oració de relatiu, hi hauria d'haver pleonasme, és a dir, repetir el *de les quals* en forma de pronom feble *en*; cf. CC/2, p. 137) > *Es refereix en primer lloc, evidentment, a les nombroses fonts de la Serra, de les quals B. Roig n'inventaria 74 dins el terme de Lluc*³.
- 3) «Jàfar, en canvi, era com una centella, simpàtic i servicial, però, de l'escola, només l'interessaven els companys» (J. Bellès, *Fabulacions sirianes*, p. 73; actualment el verb *interessar* demana, en general, un complement indirecte; cf. NDA, p. 178) > *Jàfar, en canvi, era com una centella, simpàtic i servicial, però, de l'escola, només li interessaven els companys.* / «Leonard anà directament a Homs, i no li costà gaire de saber tots els detalls de les activitats d'Abdal. El que més l'interessà fou la seva influència en el comerç de dàtils i la bona amistat que tenia amb l'agà» (ibídem, p. 85) > *Leonard ... El que més li interessà fou la seva influència ...* / «Les al·lusions a un gerro trencat l'interessaren especialment i arribà a la conclusió que això era el que hi havia representat a la paret ...» (ibídem, p. 154) > *Les al·lusions a un gerro trencat li interessaren especialment ...*
- 4) «—Però, quan arriba la guerra, Sagarra se'n va comes ajudeu-me. —Perquè s'adona que l'hi va la vida» (*El País*, 26-5-2005, quadern, p. 5; compareu: *A mi m'hi [m' = a mi; hi = en això] va la vida, a tu t'hi [t' = a tu; hi = en això] va la vida, a ell li hi [li = a ell; hi = en això] va la vida*) > —Però ... —Perquè s'adona que **li hi** va la vida.
- 5) «Pel que m'hi (o t'hi, o l'hi) va» (J. Espunyes, *Dites, locucions i frases fetes de Trespunts avall*, p. 137; cas semblant a l'anterior) > *Pel que m'hi (o t'hi, o li hi) va.*

d) Pronom(s) equivocat(s)

En aquest quart grup, el més voluminós, recollim exemples amb un o més pronoms febles equivocats. Anem donant explicacions cas per cas:

- 1) «Contaven que hi havia un ermità que vivia en el desert i que un laic devot seu li proveïa del que necessitava» (d'una traducció del llatí, abans de ser corregida; en català, el pronom subratllat no fa la funció de datiu sinó d'acusatiu i per això ha de revestir la forma *el*) > *Conten que hi havia un ermità que vivia en el desert i que un laic devot seu el proveïa del que necessitava.*
- 2) «Però aquest, esverat pel contratemps inesperat, incapaç de decidir res a causa de la seva llastimosa agitació,
- 3) Podem ampliar el contingut d'aquest apartat c observant les següents equivalències entre castellà i català: *No cojas huevos pequeños. Cógelos grandes* > *No agafis ous petits. Agafa'n de grossos.* / *No tienen* (o *No hay*) *zapatos de color. Sólo los tienen* (o *los hay*) *negros* > *No tienen* (o *No hi ha*) *sabates de color. Només en tienen* (o *Només n'hi ha*) *de negres.*
- 8) «Penses que els templers van ser els propietaris de la Síndone i aquí pots tenir raó, com sembla que la tens en el fet que mossèn Yves ve d'una família antiquíssima d'aristòcrates i templers» (J. Navarro, *La Germandat del Sant Sudari*, p. 406, novel·la traduïda del castellà; calc del castellà; cf. Obs/1, p. 22, 2) > *Penses que els templers van ser els propietaris de la Síndone i aquí pots tenir*

raó, com sembla que **en** tens en el fet que mossèn Yves ve d'una família antiquíssima d'aristòcrates i templers.

- 9) «L'obra, que ara ja podem consultar íntegrament, escrita i concebuda en català, va adreçada bàsicament als parlants de la nostra llengua. Això la fa una peça única en el seu gènere i, no cal dir-ho, extremament valuosa per la contribució que representa a la normalització lingüística del nostre país, que per primera vegada disposa d'una obra tan extensa en llengua pròpia» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant a l'anterior) > *L'obra ... Això en fa una peça única en el seu gènere ...*
- 10) «Vivim l'ofici amb passió, i si no tenim feina la busquem» (*El Punt Avui*, 13-9-2011, p. 64; cas semblant als dos anteriors) > *Vivim l'ofici amb passió, i si no tenim feina en busquem.*
- 11) «Per tot plegat celebrem la decisió de fer aquesta nova edició del *Diccionari ...*, un antic referent de consulta lingüística, millorat i enriquit ara amb noves aportacions adaptades a les innovacions dels darrers anys, que el fan un diccionari modern i pràctic, necessari en biblioteques, escoles, instituts i universitats ...» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant als tres anteriors) > *Per tot plegat ... que en fan un diccionari modern i pràctic ...*
- 12) «Enfront d'aquesta situació molts artistes enarbo-ren la bandera del reciclatge: en un moment en què absolutament tothom fa fotos, alguns artistes s'abstenen de la urgència de fer-les» (*Fotografia catalana contemporània*, p. 70; cas semblant als quatre anteriors) > *Enfront ... alguns artistes s'abstenen de la urgència de fer-ne.*
- 13) «—Com va anar a parar a ser la cap de protocol de l'ajuntament? —Amb l'alcalde R. R. vaig ser relacions públiques, i amb C. vaig fer de cap dins els Serveis d'Acció Municipal. Llavors, quan va ser alcalde S. ja vaig passar a ser cap de protocol. Des d'aleshores, les he vist de tots colors. Ets molt a la vora del poder, i coneixes bé les persones» (*Regió 7*, 5-9-2004, p. 12; novament, calc del castellà; cf. Obs/1, p. 22) > —Com va anar ... Des d'aleshores, **n'he vistes** (o **vist**) **de tots colors**. Ets molt a la vora del poder, i coneixes bé les persones.
- 14) «Té l'eloqüència de la venedora d'enciclopèdies i l'humor àcid d'haver-les passades de tots colors» (*Ara*, 15-8-2011; cas semblant a l'anterior) > *Té l'eloqüència de la venedora d'enciclopèdies i l'humor àcid d'haver-ne passades* (o *passat*) *de tots colors.*
- 15) «Quan tingué gana, demanà un pa de dàtils a uns vailets que els tenien exposats damunt un carretó; li digueren “té, avi” i li'n donaren un cada un» (J. Bellès, *Fabulacions sirianes*, p. 227; novament, calc del castellà; cf. Obs/1, p. 22) > *Quan tingué gana, demanà un pa de dàtils a uns vailets que en tenien d'exposats damunt un carretó ...*
- 16) «Es trobava de gust amb la dona i els fills, li agradava veure el futbol a la tele, llegir el diari cada dia i, molt de tant en tant, anava a un ateneu del barri, on jugava una partida d'escacs si trobava contrincant; si no el trobava tornava a casa de seguida» (J. Corbella, *D'avui a demà*, p. 233; una altra variant de calc del castellà) > *Es trobava ... si no en trobava cap tornava a casa de seguida.*
- 17) «Penso que, tal com diu el proverbi, hauria mossegat una torxa, si l'hagués trobat pel camí ...» (d'una traducció de l'anglès, abans de ser corregida; cas semblant a l'anterior) > *Penso que, tal com diu el proverbi, hauria mossegat una torxa, si n'hagués trobada cap pel camí.*
- 18) «En les meves novelles intento explicar les coses com són, sense allisonar, però procuro que els bandarres se les carreguin» (J. Carbó, *Setanta anys...*, p. 31; el modisme és *carregar-se-la*; cf. CC/2, p. 111) > *En les meves novelles ... però procuro que els bandarres se la carreguin.*
- 19) «Ningú no ha planificat que l'estil de vida que portem sigui sostenible per al país, com ningú no sembla haver planificat les obres de l'AVE. Per ara se les carreguen els polítics; però, i els enginyers?» (*Avui*, 22-10-2007, p. 56; cas semblant a l'anterior) > *Ningú ... Per ara se la carreguen els polítics; però, i els enginyers?*
- 20) «És clar que els límits es desdibuixen i la mateixa realitat pot ser viscuda personalment com a teatre o com a litúrgia. Ara bé, així com el teatre medieval va néixer de la litúrgia —però diferenciant-s'hi—, també les experiències teatrals de Grotowski, Barba o Brook toquen gairebé el *litúrgic*, però una litúrgia que és sempre els resultat d'una ascési on no hi ha la consciència d'una presència, la relació amb la divinitat» (I. Castel-Branco, *Camins efímers cap a l'etern*, p. 148; el pronom *hi* subratllat representa un complement verbal introduït per la preposició *de* [diferenciant-se de la litúrgia] i, per tant, s'ha de canviar pel pronom *en*) > *És clar ... Ara bé, així com el teatre medieval va néixer de la litúrgia —però diferenciant-se'n—, també les experiències teatrals ...*
- 21) «A aquests escriptors els va caldre fer de recolectors lexicals, de gramàtics intuïtius, de crítics ocasionals i, en última instància, de narradors, poetes o dramaturgs. I ho van fer. Reconèixer-los-hi és un acte de justícia en contra dels despropòsits que hagueren de suportar en vida i de l'oblit o menyspreu en què han estat tinguts d'aleshores ençà» (d'un original, abans de ser corregit; el pronom subratllat representa un complement directe neutre [això] i, per tant, ha de ser *ho*) > *A aquests escriptors ... I ho van fer. Reconèixer-los-ho és un acte de justícia ...*

- 22) «En aquest país només tens la garantia que no et posaran ceba en un plat d'un restaurant si anuncies en to dramàtic que li tens al·lèrgia i que si n'ingerissis t'haurien d'ingressar. Amb el tabac és encara pitjor» (*Avui*, 12-10-2005, p. 60; calc del castellà; cf. Obs/1, p. 23, 4) > *En aquest país només tens la garantia que no et posaran ceba en un plat d'un restaurant si anuncies en to dramàtic que hi tens al·lèrgia ...*
- 23) «No fa pas més de set anys, una tarda vaig entrar a una granja per prendre un cafè amb llet. La mestressa era, més o menys, de la meva edat. Jo no li havia parat gaire atenció, però tot d'una va venir i em preguntà, molt educadament, si jo em deia M. M.» (AA. VV., *Sense renúncies*, p. 64; cas semblant a l'anterior) > *No fa pas més de set anys ... Jo no hi havia parat atenció, però tot d'una va venir i em preguntà ...*
- 24) «Recordem que, quan partim un mot pel guionet que porta, ja no cal que li afegim el guionet que indica partició» (AA. VV., *Manual d'estil*, 3^a ed., p. 146; cas semblant als dos anteriors) > *Recordem que, quan partim un mot pel guionet que porta, ja no cal que hi afegim el guionet que indica partició.*
- 25) «L'objectiu d'aquest capítol no és donar una visió sistemàtica de les preposicions en català, sinó tractar amb detall d'alguns aspectes poc estudiats a fi d'oferir les solucions que els poden correspondre» (AA. VV., *Manual d'estil*, 3^a ed., p. 789; cas semblant als tres anteriors) > *L'objectiu d'aquest capítol no és donar una visió sistemàtica de les preposicions en català, sinó tractar amb detall d'alguns aspectes poc estudiats a fi d'oferir les solucions que hi poden correspondre.*
- 26) «La nostra és una revista que indaga sobre enigmes de la història i intentem donar-los resposta» (J. Navarro, *La Germandat del Sant Sudari*, p. 406, novel·la traduïda del castellà; cas semblant als quatre anteriors) > *La nostra és una revista que indaga sobre enigmes de la història i intentem donar-hi resposta.*
- 27) «Si qui escrivís aquesta frase atribuís a la rata la funció de CD i el volgués emfasitzar, hauria de recórrer a posar-li una coma al darrere» (AA. VV., *Manual d'estil*, 3^a ed., p. 796; cas en què s'ha d'aplicar el que es diu en el CC/2, p. 121: «El pronom feble només substitueix una part del complement...») > *Si qui escrivís aquesta frase atribuís a la rata la funció de CD i el volgués emfasitzar, hauria de recórrer a posar-hi una coma al darrere.*
- 28) «El que em va atreure més l'atenció va ser el pont vell. L'havia passat per sota amb el cotxe, però vist des de dalt era molt més impressionant» (F. Africà, *Rojals*, p. 335; cas semblant a l'anterior) > *El que em va atreure més l'atenció va ser el pont vell. Hi havia passat per sota amb el cotxe, però vist des de dalt era molt més impressionant.*
- 29) «En P. és un autèntic franciscà, que rebutja decididament la violència i tot el que se li assembla» (text d'un programa, nov. 2006; aquí s'ha d'aplicar el que s'explica en el CC/2, p. 113: «D'altra banda, cal saber...») > *En P. és un autèntic franciscà, que rebutja decididament la violència i tot el que s'hi assembla.*
- 30) «Ell, enamorat de la noia, de veure-la passar pel carrer, la visita, amb tot d'excuses inversemblants, per declarar-se-li» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant a l'anterior) > *Ell, enamorat de la noia, de veure-la passar pel carrer, la visita amb tot d'excuses inversemblants, per declarar-s'hi.*
- 31) «La Nuri, quan em sent parlar d'aquesta mena de coses, sobretot quan ha sabut que havia escrit a l'ex-general per oferir-me-li com a ex-capità ...» (J. Sales, *Cartes a Màrius Torres*, pp. 562-563; cas semblant als dos anteriors) > *La Nuri, quan em sent parlar d'aquesta mena de coses, sobretot quan ha sabut que havia escrit a l'ex-general per oferir-m'hi com a ex-capità ...*⁴
- 32) «Des que els fegoners més modernets de França van perpetrar la *nouvelle cuisine*, una cort de doctes del julivert se'ls van afegir intentant teoritzar la pensada» (*Avui*, 28-11-2006, p. 64; cas semblant als tres anteriors) > *Des que els fegoners més modernets de França van perpetrar la nouvelle cuisine, una cort de doctes del julivert s'hi van afegir intentant teoritzar la pensada.*
- 33) «Un cas particular d'això és aquesta amnistia que ara tenim, concedida ahir. Es vol presentar com una amnistia de dret, la que tots els vençuts volíem. Però no l'és» (d'un original, abans de ser corregit; el pronom subratllat representa un terme no determinat [*una amnistia*]; per tant, ha de ser *ho*; cf. CC/2, p. 112, 6) > *Un cas particular ... Però no ho és.*
- 34) «La segona faceta que definia el P. Aldazábal era la seva personalitat com a liturgista; l'era en els seus estudis, l'era en els seus escrits i l'era per a tants com, amb el seu mestratge i els seus consells, va formar en la ciència i la pastoral pròpies de la litúrgia» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant a l'anterior) > *La segona faceta que definia el P. Aldazábal era la seva personalitat com a liturgista; ho era en els seus estudis, ho era*

4. Vegem dos exemples correctes, extrets de Toni Moll Camps, *La noia que sortí del mirall*, Maó 2007, pp. 95 i 142:

—Bé —reprenc—. Em va dir que s'estava a Barcelona, uns quants dies, de pas, i que s'hi sentia una mica perduda. —Que no ho sentiu! I t'ho vas creure? —És clar que sí! **M'hi vaig oferir** com a guia.

[...]

Quan a la vella, apassionada de la lectura, se li emboiraren els ulls, na Pepa s'hi **oferí** com a lectora.

en els seus escrits i **ho** era per a tants com, amb el seu mestratge i els seus consells, va formar en la ciència i la pastoral pròpies de la litúrgia.

- 35) «Tinc una intuïció que m'espanta. I és aquesta: l'acord d'Artur Mas amb José Luis Rodríguez Zapatero per a aprovar un nou Estatut per a Catalunya, més enllà de les consideracions sobre la seva bondat o no (en les quals ara no vull entrar), pot esdevenir —si ja no l'és— un nou episodi greu que s'afegeixi a la ruptura sentimental que dins el catalanisme polític va representar l'acord de govern tripartit després de les eleccions de novembre del 2003» (Avui, 3-2-2006, p. 22; cas semblant als dos anteriors) > *Tinc ... pot esdevenir —si ja no ho és— un nou episodi greu ...*
- 36) «El que interessa al nostre propòsit d'investigació són dues lliçons d'aquesta experiència fonamental de desenvolupament tecnològic interromput: d'una banda, l'Estat pot ser, i l'ha estat al llarg de la història, a la Xina i altres llocs, una força dirigent d'innovació tecnològica; de l'altra ...» (M. Castells, *L'era de la informació*, vol. I, p. 42; cas semblant als tres anteriors) > *El que interessa ... d'una banda, l'Estat pot ser, i ho ha estat al llarg de la història ...*
- 37) «Després d'organitzar un conflicte allà on no l'hi havia amb l'Estatut, el Partit Popular demana ara “calma” i “prudència” i promet no fer sang amb la sentència» (Avui, 30-6-2010, p. 2; calc del castellà; cf. Obs/1, p. 22, o bé CC/2, p. 124) > *Després d'organitzar un conflicte allà on no n'hi havia amb l'Estatut ...*
- 38) «Moral radicalment autònoma només la hi pot haver allà on hom s'ha posat d'entrada més enllà del bé i del mal ...» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant a l'anterior, però aquí l'ús del pronom partitiu *en* emmena l'ús, al començament de la frase, de la preposició partitiva *de*) > *De moral radicalment autònoma només n'hi pot haver allà on hom s'ha posat d'entrada més enllà del bé i del mal ...*
- 39) «Els telenotícies ens donen motius per a l'esgarripança gairebé cada dia, i tanmateix no la sentim: ens hem acostumat a conviure amb la violència i a ser-ne indiferents, i aquest no és el camí per a erradicar-la⁵ o disminuir-la» (J. Corbella, *D'avui a demà*, p. 230; el pronom subratllat no representa un complement començat per la preposició *de* sinó per la preposició *a*; per tant, ha de ser *hi*) > *Els telenotícies ... ens hem acostumat a conviure amb la violència i a ser-hi indiferents ...*
- 40) «—Salut hi hagi! —va afegir, animós, aquell vell pastor—. Mireu..., rumieu-s'ho i d'aquí a una setmana tornaré a veure què heu decidit» (d'una novel·la, abans de ser

corregida; la forma elidida [s'] ha de ser forma reduïda [s], perquè no equival a la forma *se* sinó a la forma *vos*; cf. CC/2, p. 103) > —Salut hi hagi! —va afegir, animós, aquell vell pastor—. Mireu..., **rumieu's-ho** i d'aquí a una setmana tornaré a veure què heu decidit.

e) Forma col·loquial en lloc de forma culta

En aquest cinquè apartat recollim tres exemples de formes col·loquials de pronoms febles i les canviem per formes cultes:

- 1) «No ho havia pas fet per una preocupació moral ni per cap respecte fetitxista de la santedat del matrimoni. Almenys, bé l'hi semblava» (R. Tasis, *Tres*, p. 418; cas de combinació *l'hi* per *li ho*; cf. CC/2, p. 116: «Noteu també...») > *No ho havia pas fet per una preocupació moral ni per cap respecte fetitxista de la santedat del matrimoni. Almenys, bé li ho semblava.*
- 2) «Una nena egípcia nascuda amb dos caps va ser operada ahir per a separà'ls-hi» (Avui, 21-2-2005, p. 30; aquest cas afecta també la terminació del verb; cf. CC/2, p. 172, 4) > *Una nena egípcia nascuda amb dos caps va ser operada ahir per a separar-los-hi.*
- 3) «Pepeta, portant-li el gec i ajudant-l'hi a posar» (acotació dins Sagarra, OC 19, p. 477; cas curiós de combinació *l'hi* col·loquial, no estudiat per les gramàtiques, en què la forma *l'* representa el complement directe de l'infinitiu [*posar-se el gec*], però amb elisió del pronom reflexiu [*se*] per analogia amb el que es fa en les perífrasis factitives o causatives [cf. el nostre article «Pronom abusiu en perífrasis», dins LLENGUA NACIONAL, núm. 70, I trimestre del 2009, pp. 33-36], i la forma *hi* representa el complement directe del gerundi [*ajudant-lo, a ell*], però amb canvi d'acusatiu a datiu tal com es fa en les esmentades perífrasis [cf. CC/2, p. 114, o bé «Pronom equivocat en perífrasis», dins LLENGUA NACIONAL, núm. 71, II trimestre del 2009, pp. 18-20]) > *Pepeta, portant-li el gec i ajudant-lo a posar-se'l.*

f) Pronom feble en lloc de pronom fort

En aquest sisè apartat posem tres exemples d'ús de pronom feble en lloc de pronom fort acompanyat de preposició:

- 1) «El fiscal el va acusar de delictes i li va demanar cinc anys de presó» (d'un original, abans de ser corregit; confusió entre la persona que ha de respondre a la petició i la persona que rebrà la conseqüència d'un acte) > *El fiscal el va acusar de delictes i va demanar per a ell cinc anys de presó.*
- 2) «Va ser llavors que vaig saber que P. V. era l'autor d'alguns poemes reproduïts en majòlica als carrers Comtal, Amargós i de les Moles, a ciutat vella de Barcelona. En les meves passejades per aquells carrers, ja havia obser-

5. Sobre la bondat de la grafia *erradicar*, vegeu NDA, pp. 131-132.

vat aquells poemes, composicions que glossen, amb simplicitat i pulcra eficàcia, l'encís particular dels indrets, i que m'havien estat com una salutació cordial, com una breu trobada discreta i afable» (pròleg dins P. Vives, *Veure postrema*, p. 14; els pronoms febles en datiu no sempre serveixen per a representar els termes introduïts per la preposició *per a*) > *Va ser llavors ... i que havien estat per a mi com una salutació cordial, com una breu trobada discreta i afable.*

- 3) «Dedicat a la gent que m'ha tingut paciència» (J. L. M. Picanyol, *Històries d'una pensió*, p. 7; els pronoms febles en datiu no serveixen per a representar els termes introduïts per la preposició *amb*) > *Dedicat a la gent que ha tingut paciència amb mi.*

g) Possessiu en lloc de pronom feble

En aquest setè apartat oferim un parell d'exemples en què s'usa un adjectiu possessiu en lloc d'un pronom feble que hi seria preferible:

- 1) «Un dels perills de tota subordinació perllongada és que incapacita psicològicament la víctima davant les agressions que pateix. Amb el pas del temps, els nusos que la lliguen a l'amo de la seva vida es multipliquen i el procés d'inferiorització continua. Per això no és estrany que tot sovint sigui la mateixa víctima qui defensi subreptíciament l'agressor enaltint els seus ocults i incompresos valors» (d'un original, abans de ser corregit; el possessiu subratllat fa pensar que el terme determinat per aquest es refereix al subjecte de l'oració [*la víctima*], mentre que en realitat es refereix a *l'agressor*; per tant, valdria més canviar el possessiu pel pronom feble *en*, que precisament, quan equival a un possessiu, no es pot referir al subjecte) > *Un dels perills ... Per això no és estrany que tot sovint sigui la mateixa víctima qui defensi subreptíciament l'agressor enaltint-ne els ocults i incompresos valors.*
- 2) «Un document ... demanant mesures concretes a favor de l'ensenyament i exigint la seva democratització⁶» (d'un original, abans de ser corregit; cas semblant a l'anterior) > *Un document ... demanant mesures concretes a favor de l'ensenyament i exigint-ne la democratització.*

h) Dubtes

Com a vuitè i últim apartat d'aquest article, estudiem una sèrie de casos dubtosos a propòsit de pronoms febles:

- 1) Vegem aquest exemple: *No us el escolteu, sant home, / que té una llengua per sis!* (Sagarra, OC, vol. 16, p. 218).

6. Sobre l'acceptabilitat dels gerundis d'aquest exemple, cf. CC/2, p. 183, o bé Obs/1, pp. 127-128.

Què cal pensar de la combinació pronominal que apareix en la frase subratllada? Com que es tracta de poesia, la grafia ha de reflectir la pronúncia (pel que fa al nombre de síl·labes); però, segons la doctrina exposada dins CC/2, p. 104, 3, valdria més escriure *No us-e-l'escolteu*.

- 2) Vegem aquest altre exemple: *És el Joan, però vestit així no ho sembla.* ¿El pronom feble subratllat és correcte, o cal canviar-lo per *el*? Segons el que s'explica en el CC/2, p. 112, 6, és correcte.
- 3) Vegem aquest tercer exemple: *El problema d'aquest any és que no n'hi ha, de bolets, i en canvi el nombre de persones que se'n deleixen no ha disminuït gens ni mica* (Avui, 19-10-2004, p. 72). És correcte el pronom subratllat? Sembla que sí; en efecte, encara que la preposició més habitual regida pel verb *delir-se* és *per*, aquest verb també pot regir *de* i *a* (cf. DCVB: «Com se deleix aquest *de* sentir les sardanes i no poder ballar!», «La mare es delia *a* remirar-se»).
- 4) Vegem aquest quart exemple: *És impossible de traçar en els casos anteriors una línia divisòria entre els que se senten (més) acceptables en llengua estàndard i els que no se'n senten o se'n senten menys, perquè estàndard és un concepte que més d'una vegada es correspon amb una realitat no totalment apamada* (d'una gramàtica, abans de ser corregida). De les dues combinacions pronominals subratllades, sembla que la primera hauria de canviar-se en *s'hi*, perquè no hi ha sentit partitiu, mentre que la segona ja està bé (cf. CC/2, p. 122-123). De fet, així ho va interpretar el corrector.
- 5) En contrast, vegem aquest altre exemple: *Tot això no tenia cap ni peus. Europa no la componien tantes nacions com llengües hi havia. La componien aquelles nacions que s'hi sentien* (A. Rafanell, *Notícies d'abans d'ahir*, p. 274). Aquí, en canvi, sembla que cal preferir la combinació pronominal *se'n*, ja que el terme representat pel segon pronom és *d'Europa*, sintagma introduït per la preposició *de*.
- 6) La pregunta següent, es pot respondre amb més d'un pronom feble?: *Abans, a les escoles, separaven els nens de les nenes?* No. Sols es pot respondre així: *Sí, els separaven*. La hipotètica resposta «Sí, els en separaven» no reflectiria el caràcter recíproc de la separació («Separaven els nens de les nenes, i les nenes dels nens», on, més senzillament, se sobreentén «Separaven els nens i les nenes»). En canvi, els dos pronoms febles escaurien a una resposta a la pregunta: *Al kibbutz, separaven els fills dels pares?* Que podria ser: *Tinc entès que sí: els en separaven*, on ben mirat no apareix el caràcter recíproc sinó unidireccional: «separaven els fills respecte als pares». Tampoc no estaria bé contestar: «Sí, els hi separaven» (volent dir *els nens de les nenes*, d'una banda, i *a l'escola*, de l'altra, perquè *a les escoles* no representa,

- pròpiament, un complement circumstancial sinó un element emmarcador (cf. CC/2, p. 20).
- 7) En l'oració següent, ¿es poden substituir els dos complements (subratllats) per dos pronoms febles?: *No vull parlar amb tu d'aquesta qüestió*. Si mirem el CC/2, p. 107, veurem que diu: «la llengua rebutja la combinació *n'hi* quan aquests pronoms substituirien el mateix tipus de complements (preposicionals, circumstancials, determinatius...)»⁷. Doncs bé, com que en aquest cas els pronoms serien, efectivament, *n'hi* (*n' = d'aquesta qüestió*; *hi = amb tu*) i tots dos representarien complements circumstancials, no es pot fer la substitució d'ambdós complements per pronoms febles. Sí que es pot fer la doble substitució en una frase com *No vull parlar a tu d'aquesta qüestió* (en què *a tu* fa la funció de complement indirecte = *te*) > *No vull parlar-te'n*.
- 8) Vegem un altre exemple: *¿No n'heu vist cap, d'hivernacle? És un recinte tancat, amb molts vidres per a deixar passar la llum solar i un conreu de plantes a l'interior de més escalfor que a l'aire lliure. Sense la llum solar els vegetals verds no podrien viure i per això es procura que n'entri de ben abundosa. Ara bé, el fet de ser un lloc tancat fa que la temperatura sigui l'adequada a les plantes que s'hi cultiven, més alta que a l'exterior. Sabeu per què? Molt senzill: el vidre deixa passar els raigs lluminosos d'ona més curta (més energètics) que la dels calorífics i el sol entra amb la seva energia, però la calor que es produeix en el recinte no se'n va, o se ne'n va poca, perquè el vidre ja no deixa escapar els raigs calorífics, menys energètics* (Cavall Fort, núm. 1073-1074, abril 2007, p. 6). Encara que les gramàtiques no preveuen la combinació pronominal *ne'n*, sembla que aquí és admissible, perquè la primera forma (*ne*) no representa cap complement sinó que integra⁸ el verb *anar-se'n*⁹.
- 9) Vegem aquest diàleg: —*Dóna records a la teva mare.* —*Gràcies, els hi donaré.* L'ús de la forma *els* (corresponent a un terme determinat) en la frase subratllada, és correcte? Si bé la construcció preferible seria *Gràcies, n'hi* (o *li'n*) *donaré* (perquè, en rigor, *en* es refereix a *records*, terme indeterminat), actualment sembla que entenem que *els* representa «aquests records que tu em dius» i, per tant, és admissible.
- 10) Quina de les tres alternatives subratllades és la correcta en la frase següent?: ... *amb tants coneixements que has anat acumulant sobre aquest tema, ja te'n/t'hi/et pots considerar un expert*. Sembla preferible la primera (*te'n*), perquè se sobreentén *un expert del tema o un expert sobre el tema* (on la preposició *sobre* equival a *de*, idea de matèria sobre la qual es parla: parlem d'això, parlem sobre això...).
- 11) Vegem aquests dos exemples: *Els emboscats ens pregunten què ha passat amb tant d'enrenou, però no els en fem cas* (G. Viladot, *La cendra*, p. 98). / *Tot just entrem al poble, trobem els moros. Bufa! Un d'ells se m'apropa i em diu uns mots que no entenc pas. Continuem com si res, vull dir que no li'n fem cas* (ibídem, p. 103). Curiosament, la locució verbal *fer cas* sol regir dos pronoms febles com a complements, probablement perquè un representa la cosa de què fem o no fem cas (el pronom partitiu *en*) i l'altre representa la persona implicada (el pronom datiu *li* o *els*).
- 12) Per acabar, vegem aquests altres dos exemples: *Fot-li, que dona vots!* (Avui, 4-3-2004, p. 2, títol d'un article) / *Fot-li, que són catalans* (títol d'un llibre, abril 2005). Sembla que el pronom subratllat és insuficient, perquè hom probablement hi sobreentén dos complements: un de cosa i un altre de persona. Potser, doncs, valdria més escriure: *Fot-les-hi* (o *Fot-la-hi* o *Fot-l'hi*), *que dona vots!* / *Fot-les-hi* (o *Fot-la-hi* o *Fot-l'hi*), *que són catalans*. ♦

7. L'explicació filològica deu ser que, aleshores, confluirien etimològicament dos adverbis distints (*inde* ['d'allà, d'això'] i *hic/ibi* ['aquí, allí']) amb la mateixa funció gramatical, cosa que repugna, com repugnen les frases següents: **Ara sóc allà aquí.* **Coses que es fan avui demà.*

8. Com ja vam dir en una altra ocasió (cf. LLENGUA NACIONAL, núm. 89, IV trimestre del 2014, p. 17, nota 1), l'ús que aquí fem del *v. integrar* no és reconegut pels diccionaris, però creiem que és defensable, ja que és una extensió natural de significat i evita alternatives incòmodes.

9. Si això és així, caldrà matisar el que s'afirma en el CC/2, p. 106: «Per altra banda...», anàlogament amb el que es diu a la p. 107: «La combinació *n'ho* és possible...»

Clau bibliogràfica

CC/2: Josep Ruaix i Vinyet, *Català complet / 2*, Barcelona 2007.

DCVB: Alcover-Moll, *Diccionari català-valencià-balear*, Palma de Mallorca 1968-1969.

NDA: Josep Ruaix i Vinyet, *Nou diccionari auxiliar*, Barcelona 2011.

Obs/1: Josep Ruaix i Vinyet, *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / 1*, Moià 1994.